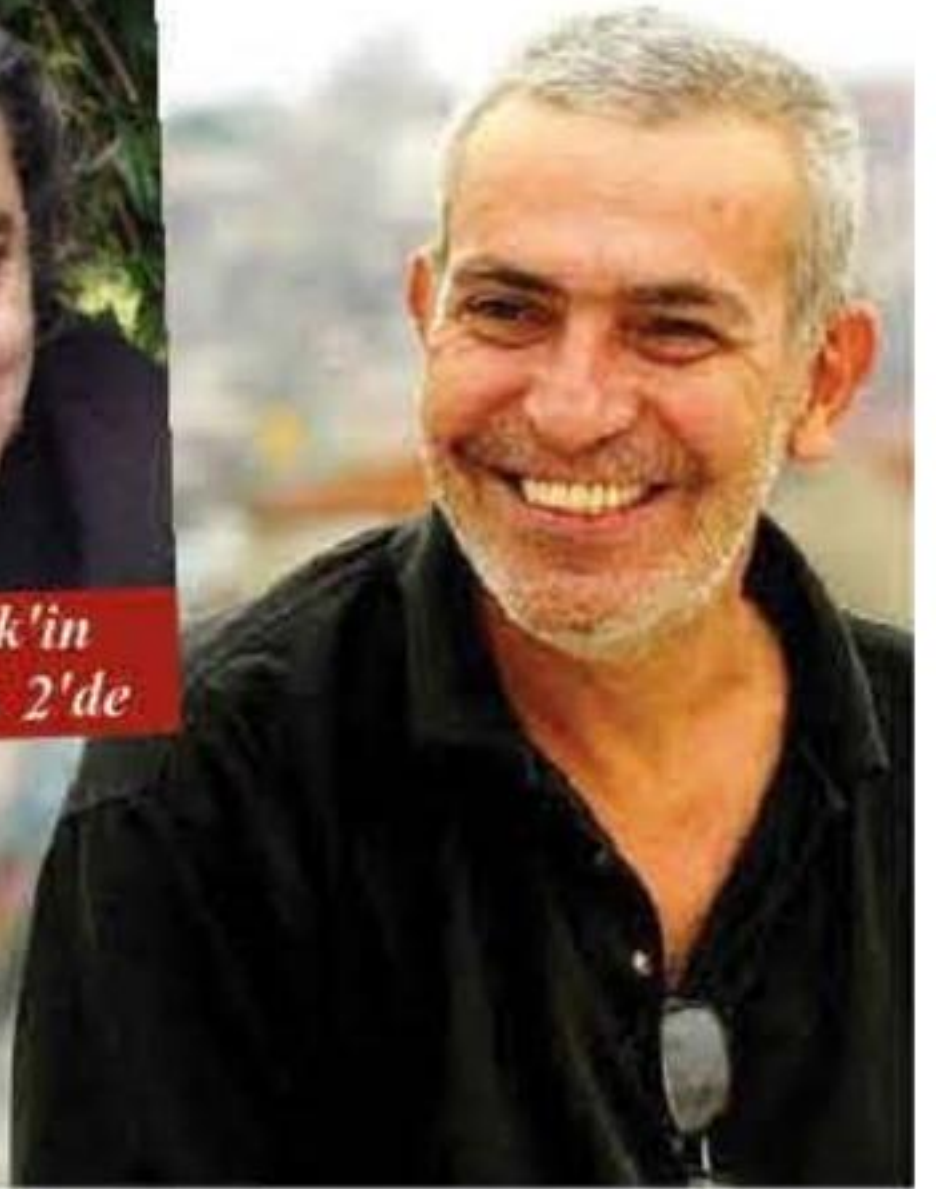

Boşluğu Open Nergis: **REHA MAĞDEN**

*Gökhan Akçiçek'in
Kaleminden ■ 2'de*

BOŞLUĞU ÖPEN NERGİS: Reha Mağden

Bir kitabı okuyup bitirdiğinizde sizde kalmayan nelerdir acaba? Türkiye'nin ırnak boyu kıvrımları, köpükleri, tekrar düze çıkan gölgeleri, tazelenen akşımı seyre dalmak olma hissine yakın bulurlar. Kimileri yaşama en sade halimizle katılmamış şöleni sayarlar. Her okuyucunun bu servetini anlamlandırmada sizi şaşırtacak kadar mahir, sürprizlerle dolu tanılamaması olabilir. Bu türden bahis açılmaması için her fırsatta yazdıkları olan ve epey süredir de haber alamadığımız bir tanığımızdan yanıt almışçasına sevirebiliriz. Ben ise her defasında hayretimi kimlerle paylaşacağımı karar veremem. O annin mutluluğunu özel tarihte kaydetmenin ayrıcalığına da yaşamın bir bakıma. Gönenirim, erinç duyurum.

İnsan evladı etrafına bakar: baktığı yerin, nesnenin ondan haber olmasa dahi! Değişen görüntülerin bir imge sağınağı halinde üzerimize düştüğünü hissettiğinizde sanatsal bir dürtünün hücumuna maruz kalırsınız. Artık sizden sabah 08.00, akşam 17.00 arası mesai sürdürecektir herhangi bir mesleğin (cracası, temsilisi olmanız beklenemez. Doğranca uymaz böylesi bir tercih. Belki karnınızı doyaracak, hayatın sıkıntılarını bir süreliğine de olsa götürecektir, başızdan savuşturacaktır; sizi sisteme, başkalarına muhtaç düşürmeyeceği için geçici bir

de kolaylaştırıyor. Reha Mağden öykülerinin atardamarlarında böyle bir duygu yoğunluğu doluyor. Benim o öykülerden aldığım tat söyletiyor bu sözleri.

Sait Faik'i, *Burgazada*'yı ve Galatasaray'ı sevdiğini bildiğim ama yakından tanıyamadığım bir yazar Reha Mağden. Aynı şehirden doğmuş olmamız, aynı sokaklarda yaşamış bir süre yaşamışlığımız söz konusu. Sait Faik'i sevmenin her zaman affettirici bir yönü vardır. İşin içinde bir de *Burgazada* ve Galatasaray katlınca, o kişiyi benim nezdindeki kredisi kolay kolay tükenmez. Sevginin olması gereken hallerinden biri de ona sürekli gösterilen özendir. Sevgisinin sürekliliği için her fırsatta özen gösteren biri, onu, içine de yazdığı kadar kendisini duyulan saygıya da çoğaltır.

Yaşantılarımızın toplamı, insan ilişkileri, kozamızı örenen verdiğimiz emek ve mücadeleler; bizi diğerlerinden ayıran ya da onlara yaklaştıran her türlü ayrıntı, geride hava taşıdıkları ile dolu, küçük küçük balonlar halinde boşluklar bırakıp, solduğumuz havaya karşı. Başızın hemen üstünde, uzatsak elimize deyecek mesafelerde asılı kalan o boşlukların içini doldurmaya herkesten önce sair, yazar, beslediği dahi sanat insanları gömülü olur. Çünkü onlar kendi hikayelerini de katacakları, insanın yeryüzündeki halini kendine özgü bakışlarıyla harmanlayacakları münbit bir alan açılmıştır. Bu alan ilelebet boş ve ıssız kalmayacak; hayat, sanat ve edebiyat buna müsaade etmeyecektir.

YALNIZLIK ÖMRE DÂHİL DEĞİL.

Reha Oğuz Mağden 13 Aralık 1955'te Ordu'da Gürcü asıllı bir ailenin ikinci çocuğu olarak doğdu. Aslı soyadları Madışvili'dir.

İlkokul dördüncü sınıfa kadar Ordu İsmetpaşa ilkokulunda öğrenim gördü. Babası Hamdi Mağden'in Demokrat Partisi'nden Ordu Milletvekili seçilmesi nedeniyle Ankara'ya taşındılar. İlkokul beşinci sınıfı Ankara Bahçelievler ilkokulunda tamamladı. Ortaokulu Ankara Cumhuriyet Ortaokulu'nda, liseyi ise Yüceseyhan kolejlisinde okudu ve ardından Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. Anadolulu Ajansı İç Haberler Müdürlüğü'nde (1985) görevle başladı. Radikal Gazetesinin kuruluşunda yer aldı, yazı işleri müdürü oldu. Birgün gazetesinde köşe yazarlığı yaptı. Nokta, Tempo, Aktüel ve VS dergilerinde, Posta ve Yeni Birlik gazetelerinde çalıştı. 25 Temmuz 2006 tarihinde İstanbul'da 51 yaşında iken yakalandığı kanser hastalığından kurtulamayarak vefat etti. İsteği üzerine *Burgazada* mezarlığına defnedildi. Mağden, geride dört öykü: "Üçün Nergis" (1990), "Yazgıların Tableti" (1999), "Cehennemde Bir Şehit" (2004), "Ah O Müstehcen Salın" (2004) ve gazete yazılarında seçilmiş olan "Kâğıt Kaleme Küsmenden" (2006) kitaplarını ve yüzlerce makale bırakarak ayrıldı aramızdan.

Çocukluğunun Şarkıye ve Elmalı mahallelerinde iki seçkin grup vardı: Mübadiller ve Gürcüler. Mübadil, muhacir olarak karıştırdıkları. Müthiş bir yemek kültürleri vardı. Börekler, tatlılar, bol soğan ve sarımsaklı, tavuk ağırlıklı yemekleri olan; iştahlı ve konuşkan komşularımız hepisi de. Çocukluğumuzda Gürcüler daha çok mensubiyetleri dâhilinde evlenirler. Ordu'nun yerli halkından kız ariolar lakin Gürcü olmayan birine kız vermezlerdi. Nadiren de olsa birbirini çok seven aşklar bu geleceği bildiği için kaçmak suretiyle evlenirdi. Bu türden kaçarak Türkiye evlenen bazı Gürcü kızlarını hatırlıyorum. Onlara daha çok saygı duyuldu. Bizlerin yanında mahrem ya da önemli saydıkları konular oluncu Gürcüce konuşur, bazen güler bazen de ciddileşirlerdi. Hayatın neşesi onların yanında daha çok hissedilirdi. Ama Gürcü olmayan komşularla aramızda daima saygı ve sevgi bağları da kurmaya çalışırdık. Sarışın, açık tenli, yeşil gözlü, neşeli ve çalışkan insanlardı çoğu...

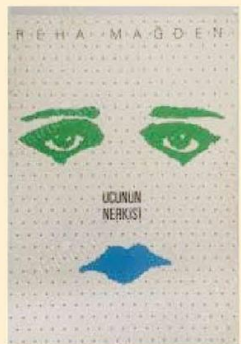
Reha Oğuz Mağden, sosyal statü ve mali açıdan oldukça iyi bir aileden geliyor. Dünyaya gözlerini açtığı Elmalı Mahallesi, o yıllarda Ordu il merkezine güney batı tarafında kalan ve Bülbül Deresi'nin arada sınır oluşturduğu, şehrin en fakir tabaka-

sının kaldığı bir gecekondu mahallesiydi. Kimlik hangi evde oturduysak sahipleri ya Muhacir ya da Gürcü idi. Çünkü Balkanlardan ve Kafkaslardan göçüp gelen bu Müslüman topluluklara devlet tarla, bina ve

çeşitli gayrimenkuller vermişti. Onlara tahsis edilen yerlerin hemen hepsi, yurt dışına çıkarılan ya da kendi istekleri ile göç eden Rum ve Ermeni tebaanın mülkleri idi. Giresun Alucra'dan Ordu'ya önceleri çalışmak için daha sonra ise yerleşmek üzere göçüp gelen hemşerilerinin hemen hepsi onların kiracıları durumundaydılar. Çocuk halime hatırladıkları, her iki kesimin de kendini hissettiren ve aşırıya kaçan bir ölçüde gurur takınmaları, yer yer de üstün bakan bir tavırda olurlardı. Yer yurt sahibi olmanın getirdiği ayrıcalığı devamlı hissettirme gayretini içindeydiler. Kimileri bu tavırları dengeleyebiliyor bazılarını ise umursamıyorlardı.

1923-1927 yılları arasında Yunanistan ile yapılan anlaşma gereği Ordu iline 1248 Mübadil yerleştirildi. Türkiye ile Yunanistan arasında gerçekleştirilen nüfus mübadelesi, Kurtuluş Savaşı ve Mudanya Anlaşması sonrasında, İsviçre'nin Lozan şehrinde toplanan Lozan Barış Konferansı'nda alınan kararlardan biridir. Bu karar, 30 Ocak 1923'te imzalanan "Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol" ile kesinlik kazanmıştır. Mübadele sözleşmesinin sonucu olarak İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada'da ikamet eden Ortodoks Rumların dışında tüm Anadolu'da ve Doğu Trakya'da ikamet eden Ortodoks Rumlar Yunanistan'a, Batı Trakya'da Yunanistan topraklarında yaşayan tüm Müslümanlar Türkiye'ye gönderilmiş-

tır. Kafkasya'nın en eski milletlerinden biri olarak kabul edilen Müslüman Gürcüler, 1877/1878 Osmanlı-Rus Harbi (95 Harbi) sonrasında Batum ve civarından Anadolu'nun birçok iline göç etmişlerdir.

Reha Oğuz Mağden'in (ROM) baş harflerinin kodlaması ROM kelimesini oluşturdu da bu gülümseten bir tesadüftün ötesine bir

değer ifade etmiyor. Ağzında gümüş kaşıkla da doğan, milletvekili oğlu, Hacettepe mezunu da olan varoluş kaygısını, varlık problemini, ölümü bir dünyaya iznin olmadan yaşamaya mahkûm edilme gerçeğini bir çırpıda çözeceğini anlamına geliyor. Elli bir yaş o günün şartlarına göre de çok uzun sayılacak bir ömür süresi değil. Hale Akıcıer kanserinden muzdarip olmak da seçilmiş bir kader değildir. Çünkü Akıcıer kanserine yakalananların yarısına yakını içki ve sigara kullanıyor. Reha'nın içki ve sigara ile irtibatlı olan bir hastalaktan vefat etmesine tatlı bir tesadüf olarak bakılabilir ancak.

Reha'nın vefatının ardından yazan Mehmet Yılmaz'ın şöyle bir cümlesi var: "Garip tesadüflerin, gerçek üzücü gibi görülen olayların hep onun başına gelmesi onu hatırlarken yüzümüzde bir tebessüm doğmasına yol açacak." Vefatından birkaç gün önce gazete yazılarında seçilen Kalem Ele Küsmenden kitabının prova baskısını görüldü. 12 Eylül'ü takip eden günlerin birinde ananın bir arkadaşının evinde sakladığı için yargılandı ve bu suçtan dolayı bir yıl hapis yattı. Polise tek cümlelik bir ifade vermişti: "Ben komünistim kardeşim, saklanmı". Pasalardan kendisine kalan bu anın devamı da var. Rahatsızlığının son evrelerinde Süreyyapaşa Sanateryosu'nun 8 Blok 8. Katında, 809 numaralı odada tedavi görüldü.

Katırcı Mağden'in ansızına yaşatmak üzere vefatından üç yıl sonra 2009'da "Reha Mağden Öykü Odülü"nü vermesi kararlaştırılmıştı duyurdu. Gazeteci-yazar Doğan Hızlan'ın başkanlığını yaptığı seçici kurulda, Latife Tekin, Gulistan Kızıldaş, Ayfer Tunç, Cemil Kavukçu ve Ahmet Tulgar yer alıyordu. Sonuçlar açıklınca tam bir fiyasko ortaya çıktı. Yansınay "Saçları Deli Çoruh" öykü dosyası ile Keşver Ruhu'nin kazandığı açıklandı. Bu haber sonrası basında hayli ilginç bilgiler çıkmaya başladı. Meğer juri üyelerinin hiçbirine öykü dosyası ulaşmamış. Yani jürinin dosyası okunmadan ödüle verildi iddia ediliyor. Ödül jürisinde Birgün gazetesi adına yer alan Ahmet Tulgar'dan bu gelişmeler üzerinde bir açıklama yapılmış beklenildi. Muhatapların sessiz kalması üzerine Keşver Ruhu, 2 Haziran'da kamuoyuna ve yazar örgütlerine "Reha Mağden Öykü Odülü"nü reddettiğini duyurdu. Çünkü 28 Mayıs günü Çukurova Edebiyatçılar Derneği, aynı dosyaya Orhan Kemal Öykü Odülü'nü verdiğini açıklamıştı. Kafasının dikine giden, müziği, ırlama, kalibinin anlatılan yüzünü gördüğü ve göremediği dostlarının elinde, kullanmaz kompilman, darbeyi karacılarından bekledikleri akıcıerinden yiyen bir serazat... İki ayrı esinden doğan Ekim ve Arçil'in babası... Eros'un yıl arkadaşları, Karacaoglan'ın öyküdeki kardeşi...

1950'nin başlarında Adnan Menderes Ordu'yu ziyaret ettiğinde Demokrat Parti il başkanı olan Hamdi Mağden'in evinde de kısa süreliğine ziyaret eden. Daha kundaakta olan evin bebeğine isim olarak Reha Oğuz'u önerir. Reha'nın annesi Aye Harım'ın bu öyküğü gururla anlatıyor sözlerini. Ashında durum öyle değildir. Reha için aslı yıllar sonra babası Hamdi Bey'den öğrenir: Meğer Hamdi bey, o dönemden Trabzonsporlu futbolcuların Reha ve Oğuz'un adlarından almış, söyleniyte göre de, o Demokrat Parti sevgisi sona ermiş ve So'la doğru yeni bir yolculuğa çıkmıştır Reha.

Ece Ayhan'ın Ordu'ya geldiğini ilk kez Reha'nın bir yazısından öğrendim. Reha, Ece Ayhan'ın Ordu'dan arkadaşı Ali Unsai Bayraktar'dan öğrenir. Reha'nın kayınvalidesi Foçada oturuyormuş. Ece Ayhan'ın yerleştiğeleri sakın bir kasaba aramaya koyulmuşlar. Ordu'ya gelmiş, Cambazı yaylasında konaklamışlar. Ece Ayhan memnun kalmış Ordu'dan: "Buranın kadınları ne kadar sert konuşuyorlar" diye övgüyle bahsetmiş onlardan. Yaylada kalırların süre boyunca Ece Ayhan her sabah çipin aynasında traşını olmuştur. Ece Ayhan çektiğini altına bir eposman üstü giymiş, Reha, "Bu da ne Ece Armaç" deyince, o da "Sana ne" demiş.

ŞİLE BEZİ GÜL KURUSU SEDEF DÜĞME...

Gülümsemeyi bu kadar çok seven ve gülümsemeyi bu denli yakıştıran çok da rastlamamıştır yazın dünyamız. Somurtkanlık, ciddi görünme, bir davanın sorumluluğunu taşımamın bıkıran ve yoran ifadelerinin aksine, Reha yaşamın nesnesini önemseyen, insanı ezen her türlü baskın gülsü ve inadi ile tozla etmeye niyetli bir yazardı. Son anına kadar bu tavırını korudu. Geride kalarları bir tebessümün yaralarımızı onarabilme kabiliyetinin de olağanüstü, iyimserliğe ve aşka daima şans tanımamız gerektiğini de öğütledi. Geçmiş giden bir ömürün anlamı, inatlılar değeriğin uğruna sarf edilebileceği kadar, içinde aşık, neşenin yoğun duygusallıkların da barınması gerektiği hatırlattı bizlere.